

deri debet ad quæsitum, an et quando tempus unus dominus adversus alterum præscribere valeat feudum. Quidnam autem jus commune de præscriptione statuatur, vide supra lib. II. tit. XXVI. *Præscriptione*.

§ III.

DE SUCCESSIONE FEUDI.

Tertius modus acquirendi feudum est successio, de qua, quia plura examinanda occurrunt, ponitur præsens paragraphus specialis, unde

69. *Quamvis olim nulla daretur, hodie tamen datur successio in feudo.* — Quæritur. I. An, et qualiter feudum acquiratur successione? Resp. I. Quamvis ab initio penitus nulla daretur feudum successio, ea tamen postea moribus, et legibus introducta, ac successive magis extensa fuit. Ita clare habetur lib. I. *Feud.* tit. I. § 1. ibi: « Antiquissimo etiam tempore, sic erat in dominorum potestate connexum, ut quando vellent, possent auferre rem in feudum a se datam: postea vero eo ventum est, ut per annum tantum firmitatem haberent. Deinde statutum est, ut usque ad vitam fidelis produceretur. Sed cum hoc jure successionis ad filios non pertineret, sic progressum est, ut ad filios deveniret, in quem scilicet dominus hoc vellet beneficium confirmare, quod hodie ita stabilitum est, ut ad omnes (filios) æqualiter veniat. » Et infra. « Hoc quoque sciendum est, quod beneficium hoc advenientes ex latere ultra fratres patruales non progreditur successione secundum usum ab antiquis constitutum; licet moderno tempore usque ad septimum gradum sit usurpatum, quod in masculis descendentibus novo jure usque in infinitum extenditur. »

70. *Ab intestato, non item ex testamento.* — Resp. II. Licet in rebus allodialibus duplex detur successio, testamentaria nempe, seu ex testamento, et ab intestato, quæ et legitima vocatur, l. I. III. et VIII. ff. *de Petit. hæredit.* In feudis tamen sola successio ab intestato, seu legitima, non item ex testamento admittitur. Engel, h. t. n. 18. cum communi aliorum. arg. l. I. *Feud.* tit. VIII. princ. ibi: « Nulla ordinatione defuncti in feudo manente vel valente. »

71. *Omnis dispositio testamentaria de feudis invalida est.* — Hinc irrita ac nullius valoris est omnis circa feudum dispositio testamen-

taria, qua v. g. pater disponit, ut feudum ad filios inæqualiter transeat, aut ut illud unus solus habeat, prælegative nomine possideat. Schrader, *de Feud.* p. 7. cap. II. n. 3. et 12. etiamsi cum domini directi consensu id faciat, arg. lib. I. *Feud.* tit. VII. princ. nisi agnati quoque de quorum præjudicio agitur, consentiant. Curt. Jun., *de Feud.* p. 4. n. 127. et seqq. Pariter nulla est circa feudum dispositio testamentaria ad causas pias, lib. II. tit. IX § *Donec.* idque in tantum, ut ne quidem æstimationem feudi relictæ hæres præstare teneatur pio legatario, eo quod de re legata, cujus nullum est commercium (uti præsentis feudum, lib. II. tit. LII. et LV.) nec æstimatio debeatur, arg. l. *Cum servus.* 39. in ff. *de Legatis.* l.

72. *Excepto feudo perfecte hæreditario.* — Limitatur conclusio in feudo mere hæreditario, de hoc enim testamentum quoque fieri posse, dispositionemque testamentariam valere, nemo dubitat, Vult., lib. I. *Feud.* cap. IX. n. 74. et dictum est supra n. 24. et 25. ubi etiam explicatum habetur, quid sit feudum hæreditarium.

73. *Triplex genus succedentium in feudo.* — Quæritur II. Quo ordine in feudo fiat successio ab intestato? Ante responsionem notandum triplex esse genus eorum, qui ab intestato jure sanguinis in feudo succedere possunt, descendendum nempe, ut Filiorum, nepotum, etc. ascendendum, patris v. g. vel avi, etc.; et collateralium, fratrum scilicet et aliorum consanguineorum. De singulis singula dabimus responsa. Hinc:

74. *Primo loco succedunt descendentes filii et nepotes hi in stirpes, illi in capita æqualiter.* — Resp. I. Primo loco et ordine in feudis succedunt descendentes masculi, filii nempe et nepotes. Textus est in lib. II. *Feud.* tit. XI. princ. ibi: « Mortuo enim eo, qui beneficium tenebat, prima causa liberorum est, filiis enim existentibus masculis, vel ex filio nepotibus, vel deinceps per masculinum sexum descendentibus, cæteri removentur agnati. » Est autem inter descendentes ordo succedendi talis, ut, si plures sint filii, succedant æqualiter in capita; nepotes vero cum filiis concurrentes, in stirpes loco patris defuncti jure nempe representationis, lib. I. *Feud.* tit. VIII. ibi: « Si quis discesserit filiis superstitibus, succedunt filii æqualiter, vel nepotes ex filio loco patris sui. »

75. *Filii æqualiter succedunt, etsi sint ex diverso matrimonia.* — Nec refert, an filii sint

sui vel emancipati, ex uno, vel diverso matrimonio nati, eo quod textus citati de filiis indistincte loquantur; quibus concordat textus, l. I. *Feud.* tit. I. § 1. ubi de successione filiorum in feudis sic habetur: « Quod hodie ita statutum habetur, ut ad omnes æqualiter filios pertineat, » et quidem de emancipatis habetur etiam textus specialis novell. 118. c. 1. ubi sublato discrimine antiquo, emancipati et sui æqualiter admittuntur. De filiis secundi matrimonii dubium facere posset textus, lib. II. *Feud.* tit. XXVI. § *Mulier.* ubi filii prioris matrimonii præferuntur in successione feudi, sed respondetur cum Ludwel, Azorio, lib. X. c. VIII. q. 3; Curt., in tract. *de Feud.* p. 3, memb. 1, q. 24. cum communi, textum illum intelligendum esse de casu, quo ob speciale pactum in contractu matrimonii factum, præferuntur; qualiter factum legitimus cit. lib. II. tit. XXIX. vel quando ita habet specialis loci consuetudo.

76. *In feudis individuis ducatus v. g. solus primogenitus succedit, cujus filius tanquam nepos patris præfertur secundogenito patris.* — Limitatur autem conclusio primo in feudis individuis seu quæ dividi prohibentur: quæ sunt feuda regalia, v. g. marchionatus, comitatus, ducatus, etc. quæ dividi etiam expresse prohibentur, lib. II. *Feud.* tit. LV. § 1. §. *Præterea.* « Præterea ducatus, marchia, comitatus de cætero non dividatur. » In his enim feudis solus primogenitus succedit: quod ita verum est, ut, si quis relinquat ex primogenito nepotes, et simul secundogenitum, præferatur secundogenito nepos ex primogenito; prout cum communi aliorum bene docet Fachin. Rosenth., cap. VII. concl. 26. n. 13. Ratio est, tum quia pater et filius natura una persona intelliguntur, hincque in locum illius jure representationis juxta jus commune succedit; tum quia in successione electorali ita expresse statutum est in *Bulla aurea* Caroli IV. cap. VII.

77. *Filii adoptivi et illegitimi, etsi legitime in feudo non succedunt, nisi legitimentur per subsequens matrimonium. vel ad id specialiter legitimentur rescripto principis.* — Limitatur secundo in filiis adoptivis. Nam adoptivus filius in feudo non succedit, lib. II. *Feud.* tit. XXVI. § *Omnes.* Item in illegitime natis, dicitur enim cit. lib. II. tit. XXVI. § *Mulier.* « Naturales filii, licet postea fiant legitimi, ad successionem feudi nec soli, nec cum aliis admittuntur: » nisi forsitan per subsequens

matrimonium legitimentur; hos enim unacum aliis legitimis æqualiter succedere, communissime tenent doctores signanter Gailus, 2, observ. 141, n. 2; Mynsinger, cent. 5; observ. 42, et 52. etiam testatur hanc esse receptam sententiam in camera imperiali. Imo legitimi etiam per rescriptum principis succedere possunt, si princeps specialiter ad similem successionem eos legitimat, Fachin., lib. VII. cap. XLIX; Engel, h. t. n. 22.

78. *Filius etiam juste exhæredatus in feudo succedit; nisi feudum dependeat ab hæreditate.* — Limitant conclusionem alii etiam in filiis legitimis juste exhæredatis, sed melius dicitur cum Julio Claro hos a successione feudi non excludi, nisi per investituram cautum sit, quod absque hæreditate feudum haberi non possit. Ratio est, tum quia non vi dispositionis testamentariæ, sed vi investituræ filii succedunt in feudo, ut proin in feudis proprie dictis dispositio ultima defuncti nihil valeat, tum quia in aliis, quæ jure singulari ad filium pertinent, filius juste exhæredatus succedit, arg. l. CXIV. § 15. ff. *de Legatis.* l.

79. *Accedentes regulariter in feudo non succedunt.* — Resp. III. Quamvis regulariter loquendo ascendentes in feudo non succedant, nihilominus dantur aliqui casus, in quibus etiam illi ad feudi successionem admittuntur. Prima pars est communis ac certa, ob claram juris dispositionem, l. II. *Feud.* tit. L. ibi: « Successionis feudi talis est natura, quod ascendentes non succedant, v. g. pater filio. »

80. *Casus in quibus ordinarie succedunt.* — Secunda pars probatur inductione. Sic enim primo etiam ascendentes succedere possunt, si feudum est hæreditarium, l. II. tit. XLVIII. Secundo si filius propter merita patris acquisivit feudum, Corvin. *Synop. jur. Feud.* lib. II. tit. IV. in fin.; Engel, h. t. n. 26. Tertio si in investitura ita expresse fuerit cautum, arg. lib. II. tit. XLVIII. Quarto si ita habet consuetudo et statutum loci. Atqui ut Engel, loc. cit.; Schrad. et alii etiam quintum casum afferunt, si nempe pater filio feudum renuntiet, et hic ante patrem sine descendentibus moriatur, probare hoc conantur ex lib. II. tit. XIV. et tit. LXXXIV. Verum, ut legenti patet, ex citatis locis sententia horum doctorum stabiliri non potest, cum potius contrarium cit. tit. LXXXIV. aperte statuatur illis verbis: « Si quis filium habens, ipsum per dominum investiri fecerit, ut si filius decesserit

ante patrem, quod feudum ad patrem revertatur, dicitur defuncto ante patrem filio, patrem carere beneficio, et domino acquiri beneficium. » Quid clarius?

81. *Deficientibus descendantibus regulariter succedunt collaterales agnati, tam consanguinei, quam germani, non item cognati. Agnati et cognati, qui? Consanguinei, et germani, qui?* — Resp. III. Deficientibus descendantibus, in feudo antiquo regulariter succedunt collaterales agnati, non item cognati, ita ut proximior semper excludat remotiorem, æquales vero succedant æqualiter in capita; ut proin ante omnes veniant fratres tam consanguinei, id est nati saltem ex uno patre, licet proveniant ex diversa matre, quam germani, hoc est habentes eundem patrem, eandemque matrem; cum quibus, si ex simili fratre adsunt nepotes, succedunt cum patrius suis in stirpem tantum, omnes simul tantum capientes, quantum pater eorum, quem jure representant, accepisset. Tota conclusio communis est ac certa ob clarissimas dispositiones in libris feudalibus contentas.

82. *Probatur ex jure.* — Præsertim lib. II. tit. XI. ubi imprimis expresse dicitur: « Ad cognatos beneficium non pertinet, nec beneficii successio. » Ubi ulterius clare habetur: « Descendentibus deficientibus vocantur primo fratres cum fratrum præmortuorum filiis deinde agnati anteriores. » Notandum tamen, quod proximitas attendatur respectu ultimi possessoris, non vero respectu primi acquirentis feudum, ut proin frater defuncti vassalli excludat patruum suum, etsi hic proximior sit primo acquirenti, Engel, h. t. n. 28. cum communi aliorum, arg. *Feud.* lib. II. tit. L. ad fin. et lib. I. tit. XIV. Quod autem fratres consanguinei cum Germanis æqualiter succedant, licet alias de jure communi Novell. 118. c. III. in allodialibus Germanis defuncti excludat fratrem consanguineum. Ratio est, quia in feudis penitus nulla habetur ratio matris, seu vinculi materni, ut cum aliis bene observat, et in Camera judicatum testatur Gailus, lib. II. observ. 151, arg. cit., lib. II, tit. XI.

83. *Deficientibus descendantibus et fratribus, succedunt nepotes ex fratribus in capita, non in stirpem.* — Resp. IV. Si nec filii nec fratres defuncti existunt, sed meri fratrum filii, consequenter ex fratribus nepotes, succedunt hi omnes æqualiter in capita, non in stirpes, Clarus, § *Feudum.* q. 75, n. 2; Mynsing., cent. 3. observ. 94; Engel, h. t. n.

28, et communissima aliorum. Ratio est, tum quia in tali casu non succedunt jure representationis, sed quivis jure proprio, arg. Novell. 118. c. III. tum quia in libris feudorum specialis constitutio deficit, judicare debemus juxta jus commune, eod. lib. II. tit. I. § *Strenuus.* Jure autem communi duorum vel trium fratrum defunctorum filios, si soli sine patruis extant, in capita, et non in stirpes succedere constat, ex 1. *Post consanguineos*, 2. § 2. ff. *de Suis et legit. hæred.* et 1. II. ff. *Si pars hæred. petat.* quæ leges cum nominatum correctæ non sint per novell. 118. c. III. merito eisdem adhuc standum erit, arg. 1. *Præcipimus.* 32. § ult. c. *de Appellat.* Eandem sententiam tenuere non tantum parlamenta Gallica, sed ea etiam a Carolo V. in comitiis Spirensibus decisive promulgata est 1529.

84. *Deficientibus etiam his nepotibus, succedunt agnati illi, qui ex linea defuncti vasalli descendunt, etsi adsint illi proximiores primo, ex alia tamen linea venientes acquirenti.* — Resp. V. Deficientibus etiam nepotibus ex fratre, succedunt cæteri agnati, non quomocunque sanguine proximi, sed sanguine proximi ex illa linea, ex qua fuit defunctus, ut proin hi excludant alios quidem æque proximos, vel proximiores, ex alia tamen linea descendentes. Ita clare statuitur lib. II. *Feud.* tit. L. ibi: « Ad quos perveniat (feudum) quæritur? Respondetur, ad solos, et ad omnes, qui ex illa linea sunt, ex qua iste (defunctus) fuit, et hoc est, quod dicitur, ad proximiores pertinere. »

85. *Agnati in infinitum succedunt collaterales.* — Cæterum successio non tantum ad descendentes datur in infinitum, lib. I. *Feud.* tit. I. § 4. in fine: ibi: « In masculis descendantibus novo jure extenditur in infinitum: » sed etiam ad collaterales agnatos, Clar., § *Feudum.* q. 79. n. 3. et communis aliorum, arg. lib. II. *Feud.* tit. XXXI. ibi: « Et etiam in infinitum. » Item tit. XI. et L. cit. lib. II. ibi: « Ex latere omnes masculos descendentes usque ad infinitum. »

86. *Solvitur instantia.* — Nec obstat textus lib. I. *Feud.* tit. I. ubi dicitur, quod tantum usque ad septimum gradum collaterales succedant. Nam contra est, uti bene advertit Gailus et Clarus citati, quod dictus et alii similes textus intelligi debeant, et antiquioribus feudorum usibus, qui successu temporis fuere mutati. Hinc teste Zasio, totius Germaniæ consuetudine receptum habetur,

quod etiam collaterales usque in infinitum admittantur.

87. *In feudo novo soli descendentes succedere possunt.* — Cæterum quæ huc usque de successione collateralium dicta sunt, intelligi debent de feudis antiquis; quia in feudo novo penitus nullus collateralium, sed soli descendentes succedunt, quibus deficientibus feudum ad dominum redit, textibus clarissimis cit. l. I. tit. I. § 2. « Si unus ex fratribus feudum a domino acceperit, eo defuncto sine legitimo hærede frater ejus in feudum non succedit. » Concordat, tit. VIII. XIV. et XX. Quid autem sit feudum novum, quid antiquum, vide supra n. 12.

88. *Fœminæ et descendentes, ab eis tamen masculi regulariter in feudis non succedunt.* — Quæritur III. An, et quando in feudis succedant fœminæ? Resp. I. Regulariter loquendo, fœminæ, et descendentes ab eis etiam masculi in feudis non succedunt. Communis ac certa, textu claro cit. l. I. tit. I. § 3. ibi: « Hoc autem notandum, quod licet filiæ ut masculi patribus succedant; legibus tamen a successione feudi remouentur; similiter et earum filii, nisi specialiter dictum fuerit, ut ad eas pertineat. » Et tit. VII. § *Filia.* « Filia vero non succedit in feudo, nisi investitura fuerit facta, ut filii et filiæ succedant in feudo. »

89. *Rationes hujus afferuntur.* — Rationes autem, quod fœminæ in feudis non succedant, multiplices assignantur a doctoribus. Potissimæ sunt; quia finis feudorum est, ut dominus ad defensionem devinctum sibi habeat vassallum: item ut conserventur familiæ: item ut inter pares curiæ resideant, et in causis feudalibus judicent; quæ omnia fœmineo sexui non conveniunt; nam alienam defensionem suscipere munus virile est, l. *Alienam.* 18. c. *de Procur.* sicut et judicium suscipere, vel judicem esse, reg. 2. ff. *de Reg. jur.* Dein in fœminis similitudo non conservatur, cum illæ familiam viri sequantur.

90. *In feudo fœmineo, vel ex speciali pacto etiam fœmineo succedunt.* — Dicitur « regulariter loquendo; » quia imitatur conclusio in feudis fœmineis, id est, primitus fœminæ concessis, vel ubi vi specialis pacti etiam fœminis succedere licet, uti patet partim ex allegatis textibus, partim et quidem specialiter ex l. II. *Feud.* tit. L. ubi dicitur: « Non succedit filia nisi ex pacto, vel nisi sit fœmineum: tunc enim succedit filia patri et matri. » Item ubi consuetudo localis habet aut statu-

tum, quod fœminæ succedant. cit. lib. II. tit. I.

91. *Si nullus amplius masculus extat.* — Intellige, si nullus masculus extat; enimvero neque in feudo fœmineo succedunt fœminæ, quando adhuc superest aliquis masculus; uti communiter advertunt doctores, et clare habetur lib. II. *Feud.* tit. XXX. ibi: « Si fœmina habens feudum decesserit, quia fœmineum est feudum, et sine pacto speciali, deficientibus filiis masculis, ad filias pertinebit. » Idem est de feudis, in quibus ex speciali pacto succedere possunt fœminæ, de quibus lib. I. *Feud.* tit. VI. § 4. ita habetur: « Si quis eo tenore acceperit feudum, ut ejus succedentes masculi, et fœminæ illud habere possint, relicto masculo fœminæ ulterius non admittuntur. » et tit. VIII. « Tunc succedit filia, filiis non extantibus. » Idem dic de aliis quibuscunque feudis, in quibus fœminæ succedere possunt, arg. cit. lib. II. tit. LI. § 3, et tit. XVII. Quod si tamen feudum perfecte hæreditarium est, de eo constitui debet filia legitima, Fach., lib. VII. cap. XLV. et teste Haunold., doctores omnes. Ratio est, quia ejusmodi feuda sunt vera pars hæreditatis, et suo modo comparantur allodialibus.

92. *An in feudis impropriis fœminæ deficientibus masculis succedant, controversia est inter doctores.* — Limitant aliqui conclusionem secundo, in feudis emptitiis, francis, et illis, quæ servitia fœminis non inconvenientia exigunt; in his enim etiam fœminas deficientibus masculis succedere volunt plures, tum quia dum jura fœminas a feudis excludunt, de solis feudis propriis loqui videntur: tum quia in his feudis ratio fœminas expellendi cessat. Alii e contra id negant docendo fœminas, etiam deficientibus masculis, prorsus in nullo feudo succedere, nisi sit fœmineum. vel ex speciali pacto successio eisdem competat, eo quod jura fœminas universaliter ab omnibus feudis excludendo, præfatas duas species præcise excipiant, lib. II. *Feud.* tit. L. ibi: « Nisi ex pacto, vel nisi sit fœmineum; » ut proin grandis desuper sit controversia apud feudistas, prout videre est apud Jul. Clarum, § *Feudum.* q. 73; Fachin., lib. VII. contr. 37 et 39. et alios, apud quos videndum.

93. *In Bavaria affirmata tenet in feudis emptitiis.* — Illud tamen pro Bavaria specialiter hic notandum, quod vi statutorum Bavaricorum in feudis emptitiis fœminæ defi-